

Nybörjaren greppar trumpeten

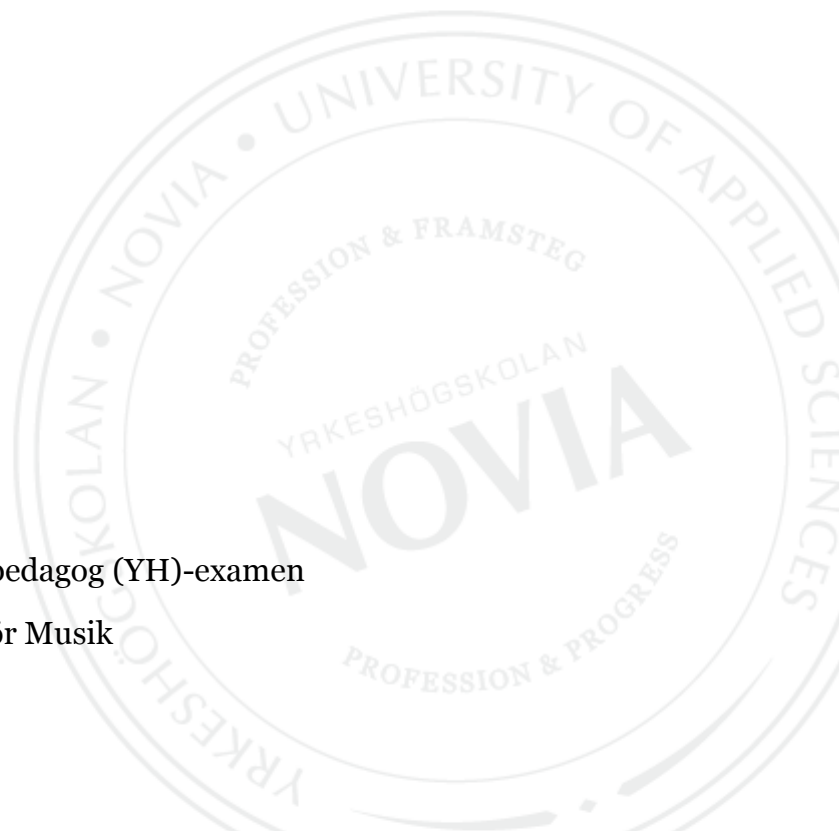
Undervisningen av nybörjare på trumpet i Svenskfinland

Bernt Sandvik

Examensarbete för Musikpedagog (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för Musik

Jakobstad 2011

EXAMENSARBETE

Författare: Bernt Sandvik

Utbildningsprogram och ort: Musik, Jakobstad

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Musikpedagog

Handledare: Esa Fagerholm, Mats Björkstrand

Titel: Nybörjaren greppar trumpeten

Datum: 19.3.2011

Sidantal: 32

Bilagor: 1

Sammanfattning

Syftet med detta lärdomsprov är att studera hur nybörjarundervisningen på trumpet ser ut idag i Svenskfinland.

Fyra finlandssvenska klassiska trumpetlärare intervjuas i en riktad, öppen intervju om hur de undervisar trumpetelever på nybörjarnivå och om de använder sig av någon trumpetskola.

Svaren från intervjuerna presenteras i en kvalitativ analys. Trumpetskolorna som kommer upp i intervjuerna samt sådana som jag känner till sedan tidigare presenteras neutralt i en redogörelse för deras struktur och pedagogiska uppbyggnad.

Utgående från en hermeneutisk forskningsansats har resultaten av studien visat att trumpetskolor används av samtliga klassiska trumpetlärare i Svenskfinland men inte under de första lektionerna. Inga av de existerande trumpetskolorna upplevs som kompletta utan de kompletteras genom att flera trumpetskolor samtidigt används parallellt. Under de första lektionerna är det viktigast att läraren ser till att skapa en god stämning.

Språk: Svenska

Nyckelord: Trumpet, trumpetskola, trumpetlärare

BACHELOR'S THESIS

Author: Bernt Sandvik

Degree Programme: Music, Pietarsaari

Specialization: Music Education

Supervisors: Esa Fagerholm, Mats Björkstrand

Title: The beginner grabs the trumpet

Date: 19.3.2011

Number of pages: 32

Appendices: 1

Summary

The purpose of this thesis is to study how trumpet is taught to beginners in Swedish-Finland today.

Four Swedish-Finnish classical trumpet teachers are interviewed in a targeted open-interview about how they teach trumpet students at beginner level, and if they use any trumpet method (tutor book).

Responses from the interviews are presented in a qualitative analysis. Trumpet methods mentioned in the interviews, as well as those that I know of already, are presented neutrally in a description of their structure and emphasis.

A study of the various approaches to teaching has proved that trumpet methods are used by all classical trumpet teachers in Swedish-Finland, but not during the first lessons. None of the existing trumpet methods are perceived to be complete, but the use of several methods parallel gives best balance by supplementing the material of any one method. During the first lessons, it is important that the teacher helps to create a good atmosphere.

Language: Swedish

Key words: Trumpet, trumpet school, trumpet teacher

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Bakgrund och ämnesval.....	1
1.2	Syfte och frågeställningar	1
1.3	Ordförklaringar	2
1.4	Studiens uppläggning.....	4
2	Teori och forskning	5
2.1	Presentation av trumpetskolor	5
2.1.1	Svenskspråkiga trumpetskolor.....	5
2.1.2	Trumpetskolor på övriga språk.....	6
2.2	Trumpetskolornas pedagogiska användning.....	8
3	Metoder och genomförande.....	12
3.1	Val av metod.....	12
3.2	Tillförlitlighet.....	16
4	Resultat.....	17
4.1	Användningen av trumpetskolor.....	17
4.2	Utformningen av de första lektionerna	19
5	Sammanfattande diskussion	22
	Referenser.....	28
	Bilaga.....	31

1 Inledning

1.1 Bakgrund och ämnesval

I snart tio års tid har jag som timlärare undervisat i trumpetspel vid ett flertal musikläroinrättningar i Österbotten. Utan att egentligen ha någon som helst aning om hur man undervisar nybörjare, har jag ändå lyckats lära ut grunderna i trumpet åt många elever. Jag har helt enkelt följt samma mönster enligt vilket jag själv har blivit undervisad och även använt mig av samma trumpetskolor. Under de senaste åren har jag börjat intressera mig mer och mer för undervisningen av nybörjare på trumpet, kanske för att flera av mina vänner och kolleger undervisar. Jag har således hört en del om deras undervisningsmetoder och hurudant material de använder sig av. Med min musikerexamen i bagaget, mina erfarenheter som timlärare i trumpetspel samt efter mina hittills nästan tio år som militärmusiker kändes det mer eller mindre nödvändigt och motiverat att våren 2007 söka in till musikpedagogutbildningen vid Yrkeshögskolan Novia. Studierna har flutit på och jag har gått kurserna i den takt som det för mig har varit praktiskt möjligt att genomföra, vid sidan om heltidsjobbet som militärmusiker samt som familjefar och pappa till tre små pojkar.

Då det under hösten 2010 blev aktuellt att börja fundera på ett forskningsområde för mitt stundande lärdomsprov blev det i ett ganska tidigt skede klart för mig, mycket tack vare min fru, att en undersökning om hur undervisningen av nybörjare på trumpet ser ut idag vore ett mycket intressant ämne att undersöka närmare. Det viktiga för mig när jag nu skall göra ett lärdomsprov är att ämnet intresserar, och att jag i framtiden kanske har nytta av den information och lärdom som jag får i och med lärdomsprovet.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att studera hur nybörjarundervisningen på trumpet ser ut idag i Svenskfinland.

Jag delar upp syftet i två huvudfrågeställningar: *Används trumpetskolor för nybörjare?* och *Hur ser de första lektionerna ut?* Dessa huvudfrågeställningar delar jag sedan in i olika delfrågor. I och med den första huvudfrågeställningen vill jag få en bredare uppfattning om vilka trumpetskolor för nybörjare som används och vem som har gett ut dem. Hur ser

skolornas innehåll och uppläggning ut? I vilken utsträckning används de och varför används de skolor som används? Hur fungerar skolorna i undervisningen? Finns det brister i skolorna och hur tacklar lärarna detta i undervisningen? Följer lärarna uppläggningsen i skolorna?

Under frågeställningen ”*Hur ser de första lektionerna ut?*” vill jag undersöka hur de första lektionerna ser ut ur lärarens men också ur elevens synvinkel sett. Vad är, enligt lärarna, viktigt i fråga om lektionernas struktur, pedagogik och längd? Används trumpetskolor i undervisningen och hur märks det i sådana fall? Om skolor inte används i undervisningen, hur märks detta?

Den stora avgränsningen i mitt arbete är att jag enbart kommer att hålla mig till förhållandena i Svenskfinland och svenskspråkiga trumpetlärare i Finland. Motiveringen till detta är att jag undgår eventuell problematik med översättningar och feltolkningar. Redan i detta skede vill jag precisera, att jag avser Svenskfinland även om jag i fortsättningen talar om Finland.

I en presentation av idag existerande trumpetskolor för nybörjare kommer jag att anta ett sådant perspektiv, att jag endast koncentrerar mig på skolornas innehållsmässiga upplägg i stora drag. Enskilda övningar, specifika speltekniker och övrigt detaljerat innehåll, som vilka de första musikstyckena för nybörjare är, tar jag inte med i detta arbete.

I mina intervjuer med trumpetlärarna avgränsar jag mig på så vis att jag huvudsakligen vill få reda på om trumpetskolor används och hur de fungerar i undervisningen av nybörjare samt hur de första lektionernas struktur och pedagogik ser ut. I intervjuerna följer jag det angivna perspektivet.

1.3 Ordförklaringar

I mitt lärdomsprov använder jag mig av en del begrepp som kräver en viss förklaring. *Ansats* är ett begrepp som är svårt att förklara med ord. Inom brassvärlden kan det innebära hur tonen sätts an, hurudant spelregister som behärskas (det vill säga höga eller låga toner), hur smidigt byte av toner sker, hur svag eller stark tonstyrka som behärskas eller hur länge musikern orkar spela utan att bli trött i läpparna. Med *brassinstrument* menas de instrument som tillhör gruppen bleckblås- eller mässingsinstrument.

Med ”*de första lektionerna*” menar jag de två eller tre första lektionerna som trumpetläraren håller för den nya eleven. *Ensemblespel* innebär att flera musiker spelar tillsammans samtidigt. Det räknas som en ensemble redan då två musiker spelar tillsammans.

Flowövning innebär att endast luft blåses igenom trumpeteten, först utan och sedan med munstycke och först därefter tas läppvibrationerna med. Denna övning kan utföras både i speltekniska övningar och i musikstycken. Idén med övningen är att luften och andningen fås igång, vilket spelar en stor roll i trumpetspel.

Intonation innebär att med sitt gehör sätta en ton i rätt tonhöjd i förhållande till andra. Intonation innebär stämning av sitt instrument, musicerande med instrument där den exakta tonhöjden påverkas under själva musicerandet som till exempel på blås- och stråkinstrument men också vid sång.

Klassisk trumpetlärare innebär för mig en lärare som har studerat klassisk musik och fått sin lärarkompetens inom den klassiska musikens genre. *Klassisk trumpet* är ett begrepp med vilket jag menar att man spelar den klassiska genrens musik på trumpet.

Nybörjarundervisning är en term eller benämning som generellt används inom instrumental- och sångundervisningen med elever som helt saknar kunskaper inom området. Vanligt är, åtminstone för mig, att en nybörjare antas vara en ung person i sju till nio års ålder. Jag vill dock precisera, att en nybörjare i princip kan vara i vilken ålder som helst. På trumpet, men även på andra brassinstrument, krävs det dock att man har mjölk- eller permanenta tänder. Detta innebär också att personer med löständer inte av praktiska skäl kan spela trumpet eller andra brassinstrument. Tänderna skulle helt enkelt inte hållas på plats på grund av att instrumentet pressas mot tänderna och läpparna med olika hårt tryck. Även tiden mellan det att mjölk-tänderna tappas och det att de permanenta tänderna växer fram är ett tidsrum då det inte heller är möjligt att spela trumpet eller andra brassinstrument. Utan framtänder är det helt enkelt inte fysiskt möjligt att spela trumpet eftersom tänderna behövs som stöd då trumpetens eller brass-instrumentets munstycke sätts mot läpparna.

Play-along är ett uttryck som används vid musicerande till ett på CD-skiva färdigt inspelat ackompanjement.

Kornett (sv.) eller *Cornet* (eng.) är ett instrument besläktat med trumpeteten både klangmässigt men också till utseendemässigt. Ljudet är dock mycket mjukare än trumpetens. Ofta börjar barn först spela kornett, på grund av dess mera praktiska storlek, och byter sedan i tonåren till trumpet. Kornetten är vanligen stämd i Bb eller i Ess. Via New Orleans marschband kom den in tidigt även i jazzen. (Sadie, 1998, 785).

I avsnittet Resultat använder jag mig av ett begrepp som *merparten av trumpetlärarna* och *en del av trumpetlärarna*. Med det första begreppet menar jag 3/4 och med det senare 1/4 av trumpetlärarna i mina intervjuer. Jag använder mig av dessa begrepp i stället för att använda siffror för att inte ge den kvalitativa analysen en kvantitativ karaktär.

1.4 Studiens uppläggnig

Studiens uppläggnig består av en inledning där jag redogör för arbetets bakgrund, ämnesval, avgränsningar, syfte och frågeställningar. I kapitlet Teori och forskning introducerar jag de trumpetskolor som kommer upp i intervjuerna. I kapitlet Metod och genomförande presenterar jag de metoder som jag använder mig av i min studie samt dess uppläggnig. Resultatkapitlet innebär en kvalitativ analys av svaren från min intervju av trumpetlärarna (Lantz, 2007, 34). I en sammanfattande diskussion lyfter jag fram resultatet från trumpetlärarnas intervjusvar. Jag diskuterar svaren i relation till det som trumpetskolornas författare anser vara viktigt i nybörjarpedagogiken. I en bilaga bifogar jag det frågeformulär som jag har skickat ut till respondenterna.

2 Teori och forskning

2.1 Presentation av trumpetskolor

Jag kommer bra ihåg hur min första trumpetlektion såg ut, både som elev och som lärare. Som elev fick jag från och med den andra trumpetlektionen en trumpetskola i handen, och den följde vi till punkt och pricka. Då jag under de senaste tio åren själv har fungerat som lärare för nybörjare på trumpet, har jag följt liknande lektionsupplägg som min första trumpetlärare använde, samt även använt samma trumpetskola. Jag har också parallellt ibland använt andra trumpetskolor då den trumpetskola som jag vanligtvis använt inte riktigt har fungerat till fullo eller annars inte varit lämplig för mina elever på grund av svårighetsgrad, uppbyggnad och elevens inlärningstakt.

Jag kommer att presentera trumpetskolorna som kommer upp i intervjuerna och ett antal skolor som jag känner till sedan tidigare genom att beskriva vem som har gjort trumpetskolan samt redogöra för dess struktur och pedagogiska uppbyggnad.

2.1.1 Svenskspråkiga trumpetskolor

Blåsbus 1. Den här trumpetskolan är skriven av Jan Utbult och utgivningsåret är 2000. Innehållet består av ett förord samt en sida om trumpetens uppbyggnad och historia. Sedan följer de första övningarna utan noter och efter det samma övningar med noter. Resten av bokens upplägg består av speltekniska övningar, musikstycken samt improvisation. Med den här trumpetskolan följer också en CD-skiva, där alla låtar finns inspelade.

Trumpeten och jag 1. Den här trumpetskolan för nybörjare är skriven av Ann-Marie Sundberg och Barbro Ekinge. Utgivningsåret är 1987 samt i reviderad version 2009. Boken innehåller i början beskrivningarna eller avsnitten ”Trumpeten”, ”Så här håller du”, ”Så här står du”, ”Så här andas du” och ”Din första ton”. Efter det börjar musikstyckena. Musikteoretiska informationsrutor finns med jämna mellanrum. Ungefär vid halva boken finns de första improvisationsövningarna och duetterna samt i slutet av boken några julmelodier.

trumpet.nu.1. Författare är Roger Norén, KG Johansson och Anders Norén. Utgivningsåret är 2004. Boken inleds med en beskrivning av trumpetens delar. Därefter lärs de första

noterna och notvärdena ut samt de första musikstyckena. Boken innehåller inga direkta speltekniska övningar utan enbart musikstycken och musikteoretiska informationsrutor. En CD-skiva med färdiginspelat ackompanjemang medföljer. På internetadressen www.trumpet.nu finns en hemsida kopplad till boken.

Trumpet- och kornettskola. Författare till den här skolan är Johan Willgrén. Skolan gavs ut första gången 1957. Den innehåller fem sidor allmänna anvisningar om allt från spelställning till musiktermer. Skalor, övningar och musikstycken är jämnt fördelade och i slutet av boken finns några duetter samt ett solostycke med pianoackompanjemang.

Ture Trumpet's första spelbok. Denna nybörjarskola för trumpet är skriven av Janne Lindqvist och utgavs år 1990. På varje sida är det trumpetskolans maskot Ture Trumpet som introducerar övningarna genom pratbubblor. Bokens innehåll består av musikteori, övningar och musikstycken. I slutet av boken finns teknikövningar. Till "*Ture Trumpet's första spelbok*" hör en övnings-CD med inspelat ackompanjemang till tjugofem av melodierna i boken.

Vi spelar trumpet I. Den här skolan är skriven av Carl-Bertil Agnestig och Ingvar Cederberg. Utgivningsåret är 1967. Innehållsmässigt påminner uppbyggnaden om den i *Ture Trumpet's första spelbok*, det vill säga musikteori, övningar och musikstycken. Den innehåller också en del praktiska och skriftliga musikteoretiska uppgifter. Sammanlagt innehåller den här trumpetskolan 151 övningar och musikstycken.

2.1.2 Trumpetskolor på övriga språk

Breeze-easy method 1. Författare till den här trumpetskolan är John Kinyon och den gavs ut första gången år 1959 och i reviderad form 1983. Uppbyggnaden och upplägget påminner om den i *Cornet student. Student Instrumental Course. A method for individual instruction.* Det här vill säga, att varje sida i boken är planerad som en lektion och innehåller övningar och musikstycken. Varje sida har därför också benämnts "Lesson 1", "Lesson 2" osv. Sammanlagt innehåller boken 26 färdigt planerade lektioner. Varje lektion i sig innehåller speltekniska övningar, etyder och musikstycken. I början av boken finns bilder och förklaringar om spelpositionen då man spelar trumpet och i slutet några kanon- samt duettmusikstycken.

Cornet student. Student Instrumental Course. A method for individual instruction. Boken är skriven av Fred Weber och Herman Vincent. Utgivningsåret är 1971 och reviderades år 1993. Skolan är uppbyggd på så vis, att varje enskild lektion är färdigt planerad och varje sida innehåller allt från övningar och skalor till små musikstycken. Varje enskild sida i boken har rubriken ”Lesson 1”, ”Lesson 2”, ”Lesson 3” och så vidare ända upp till ”Lesson 32”. Med andra ord finns det 32 färdigt planerade lektioner. Den första lektionen, ”Lesson 1”, har den lättaste svårighetsgraden. Svårighetsgraden ökar successivt för varje lektion så, att lektion 32, ”Lesson 32”, är den svåraste. I slutet av boken finns några sidor med enbart enskilda speltekniska övningar som vid behov kan användas parallellt med de färdigt planerade lektionerna.

Edwards-Hovey Method for Cornet or Trumpet. Den här trumpetskolans författare är Austyn Edwards och Nilo Hovey. Utgivningsåret är 1940, men boken kom i en reviderad version 1968. Innehållet består av förord, grundläggande övningar, skalor och de första musikstyckena. Mot slutet av boken finns mer avancerade övningar och musikstycken. Speciellt för den här skolan är att det under de grundläggande övningarna finns tomma notlinjer där läraren själv kan skriva in egna övningar för eleven.

Mortti Monsterin hurja trumpettikoulu. Den här trumpetskolan är skriven av Toni Isokivi och Sami Ihajoki och den gavs ut 2005. Boken innehåller ett förord, en hälsning till trumpetkonstnärens föräldrar, förklaringar, inledande övningar, musikteori, praktiska och skriftliga musikteoretiska uppgifter, inledande musikstycken samt speltekniska övningar. Alla dessa delmoment inom nybörjarundervisningen presenteras i en jämn fördelning genom hela boken.

Play Trumpet Today level 1. Boken är gjord av Hal Leonard och gavs ut 2001. Idén med den här trumpetskolan är att kunna lära sig att spela trumpet helt på egen hand. På den medföljande CD-skivan finns 78 demonstrationsspår där man kan lyssna och följa med i boken. Skolan innehåller förklaringar med bilder och ord allt från musikteori och den första tonen till musikstycken med CD-ackompanjemang.

Skola för trumpet, kornett. Denna ”trumpetisternas bibel” är skriven av Jean-Baptiste Arban. Den torde vara den första och äldsta trumpetskolan och den har getts ut i över en miljon exemplar översatta till många olika språk. Några uppgifter på olika årtal när det har getts ut har jag inte hittat. Mitt exemplar är utgivet 1970 på svenska. Boken är indelad i 50 olika speltekniska kapitel. Den inleds med en nio sidor lång förklaring om allt från hur ljud

fås ur trumpeten till vad en sextondelsnot innebär. Varje kapitel behandlar var för sig de olika speltekniska svårigheterna som finns inom trumpetspel och svårighetsgraden ökar gradvis. I slutet av boken finns etyder och solostycken.

The Sigmund Hering Trumpet Course - The Beginning Trumpeter I. Den här trumpetskolan är skriven av orkestermusikern och trumpetläraren Sigmund Hering. Utgivningsåret är 1983. Den innehåller en inledning med allmänna anvisningar, alternativa första övningar för elever som har en hög alternativt låg ton i början av sina trumpetstudier, skalövningar samt speltekniska övningar varvade med musikstycken. Det finns också en del duetter från och med bokens mittuppslag.

Trumpet Method. Trumpetskolan är skriven av trumpetisten Allen Vizzutti och utgivningsåret är 1990. Skolan innehåller tre olika böcker med mycket liknande uppläggning och innehåll som Arbans *Skola för trumpet, kornett*. Det här vill säga att skolan är indelad i olika speltekniska kapitel, sammanlagt 27 stycken. Den första boken inleds med en fem sidor lång inledning. Därefter följer de 27 olika kapitlen uppdelade på tre böcker. I den tredje boken finns avancerade duetter och etyder.

2.2 Trumpetskolornas pedagogiska användning

Blåsbuss 1. Materialet i den här trumpetskolan kan användas enskilt eller i gruppundervisning. Den medföljande cd-skivan, där alla låtar finns inspelade, är tänkt att användas under lektionstid och hemma. Uppgifterna som finns i boken är till för att öva och testa teoretiska kunskaper. Det finns också rytmövningar för att separat kunna jobba med rytm-läsning och förståelse för hur rytmnotation är uppbyggd. (Utbult, 2000, 2).

Breeze-easy method 1. Den här metoden är konstruerad för att hjälpa den unga eleven att på ett lämpligt och systematiskt sätt närma sig musiken och konsten att behärska ett brass-instrument. I boken betonas sättet att producera ljud, tonkvalitet, utveckling av ansats, teknik samt uppfattning av rytm. Med hjälp av den här skolan kommer den unga eleven på kortast möjliga tid att uppnå en tillräcklig nivå för att klara av att spela i till exempel en skolorkester. (Kinyon, 1983, 2).

Cornet student. Student Instrumental Course. A method for individual instruction. Den här boken är designad att hjälpa eleven med att lära sig att behärska sitt instrument på ett

utmärkt sätt. Eleven bör även ha en bra lärare. Trumpetstudierna i kombination med grundligt och rimligt övande kommer att bli en värdefull och angenäm upplevelse för eleven. (Weber & Vincent, 1993, 1).

Edwards-Hovey Method for Cornet or Trumpet. Idén bakom den här boken är att materialet och svårighetsgraden framskrider logiskt med tanke på elevens rytmiska utveckling, gradvis uttänjning av tonomfånget samt fingerfärdighetens utveckling. Långa förklaringar har också avsiktligt lämnats bort. Dessa får läraren själv göra på sitt sätt. (Edwards & Hevey, 1968, 2).

Mortti Monsterin hurja trumpettikoulu. Det huvudsakliga målet med den här trumpet-skolan är att göra de första trumpetlektionerna lättare. Detta försöker man göra genom att utnyttja barnens olika sätt att lära sig. Därför innehåller skolan mycket bilder, komponering av ett eget musikstycke, observation av en konsert och mycket annat roligt. Onödigt allvar undviks, för musiken är i slutändan en glad sak. (Isokivi & Ihajoki, 2005, 5).

Play Trumpet Today level 1. The Ultimate Self-Teaching Method. Den här trumpet-skolan är tänkt att förbereda och lära eleven att spela flera olika musikstilar, allt från rock-, blues- och jazz- till klassisk musik. Vilken inriktning eleven än gillar, kommer skolan att ge henne/honom den start hon/han behöver. Det är lätt och roligt att spela trumpet. CD-skivan med ackompanjemang kommer att göra det ännu roligare då man steg för steg lär sig spela fler och fler musikstycken till ackompanjemanget av en hel orkester. Det bästa sättet att lära sig genom denna metod är att först läsa samt öva med trumpeteten på egen hand och därefter lyssna man på CD-skivan. Med hjälp av den här skolan kan eleven lära sig i sin egen takt. (Hal, 2001, 2).

Skola för trumpet, kornett. Den här trumpet-skolan kan med fördel användas av både nybörjare och längre hunna. För att bli en skicklig trumpetist och behärska alla de speltekniska delmoment som finns på trumpeteten bör övningen utföras med ett så brett spektrum som möjligt. Den här trumpet-skolan kan då vara till hjälp eftersom det i den finns övningar inom alla dessa speltekniska delmoment. (Arban, 1970, 1).

”Det är föreliggande kornettskolans uppgift att bibringa eleven största möjliga virtuositet och allsidiga säkerhet.” (Arban, 1970, 1).

The Sigmund Hering Trumpet Course - The Beginning Trumpeter I. Det är av största vikt att eleven har en kompetent lärare. Detta material, som har kommit till som en produkt av

trumpetisten Sigmund Herings 30 år som trumpetlärare, kommer att hjälpa eleven i hennes/hans trumpetstudier och förhoppningsvis sporra till flitigt övande. (Hering, 1983, 2).

trumpet.nu. Det här är en trumpetskola där man förutom den traditionella spelboken även tagit hjälp av ”den nya tekniken”. En CD-skiva medföljer och på internet finns det en hemsida kopplad till spelboken. Innan eleven börjar i spelboken kan det vara bra att kunna de fem första tonerna efter gehör samt att göra rytmiska och melodiska härmövningar. På CD-skivan finns alla melodier inspelade. Trumpetstämman kan tas bort genom att med balanskontrollen på stereon koppla bort den ena stereokanalen. På hemsidan www.trumpet.nu finns utförliga teorisidor med fakta, övningar och tester samt skötselråd, trumpethistorik och tips med mera. (Norén, Johansson & Norén, 2004, 2).

Trumpet Method. Alla trumpetisters primära mål borde vara, vare sig det handlar om nybörjare eller längre hunna, att kunna spela vacker musik med vacker klang. Detta bör finnas i tankarna vid övning, uppträdande och undervisning. Trumpeten är ett svårt och oberäkneligt instrument att spela på. I den här trumpetskolan finns musikaliska speltekniska övningar för alla de svårigheter som finns på trumpeten. Hemligheten med att snabbt gå framåt är dagligt övande. (Vizzutti, 1990, 2).

Trumpeten och jag 1. I den här trumpetskolan får eleven lära sig grunderna i trumpetspel för att sedan kunna gå vidare och upptäcka sina egna och trumpetens möjligheter. Boken går medvetet långsamt framåt för att eleven ska få möjlighet att i lugn och ro utveckla sin spelförmåga. I den här trumpetskolan lär man sig också att improvisera korta melodier och spela utantill. Genom att lära känna trumpeten utan noter ger det musikanten en större frihet på instrumentet. (Sundberg & Ekinge, 2009, 1).

Trumpet- och kornettskola. Musiken blir en vän som alltid är på musikerns sida. Denna vän ser i sin tur till att finna ännu flera vänner. Eleven bör ta sig an trumpetskolan under en kompetent lärares ledning. Skolan ger en säker grund för framtida musikintresse. (Willgrén, 1957, 29).

Ture Trumpet's första spelbok. Tempot i boken är medvetet ganska långsamt för att ge eleven tid till bra tonbildning och ansats. Parallellt med melodierna i boken bör eleven i ett tidigt skede spela på teknikövningarna längst bak i boken. Till varje melodi finns text som är tänkt att underlätta inläringen. (Lindqvist, 1990, förord).

Vi spelar trumpet I. I den här trumpetskolan är svårighetsstegringen medvetet lugn för att bereda möjligheter till god vårdnad om ansats, tonbildning och intonation. Bekanta melodier inbjuder till flitigt övande och bidrar till utvecklande av balans och stadga i spelet. Även musikens teori tas i viss mån upp i form av lyssnar- och skrivuppgifter. (Agnestig& Cederberg, 1967, 2).

”Vi spelar trumpet I är ett försök att skapa ett stimulerande och utvecklande spelmaterial för nybörjarundervisning på trumpet – enskilt eller i grupp.” (Agnestig& Cederberg, 1967, 2).

3 Metoder och genomförande

3.1 Val av metod

Jag genomför min undersökning genom att välja en kvalitativ metod. Intressant för mig är frågor som börjar med orden: *Vem, Hur/På vilket sätt* och *Varför*. Svaren på dessa frågor uttrycks som ord och meningar, inte i siffror som det skulle med en kvantitativ metod. Hur människor upplever sin värld är för forskare som anammar ett kvalitativt perspektiv intressant. Siffermässig utvärdering är av mindre vikt, förståelse är med större fördel deras mål. "Sociala fakta" är något forskarna betvivlar. När man har med människor att göra uttrycker de tvivel om användningen av en "vetenskaplig" ståndpunkt. (Nyberg, 1999, 82; Bell, 2000, 13).

Definitionen av kvalitativa analyser är att göra uppfattningen av nya företeelser större. Dessa analyser gör det möjligt att skildra företeelserna på ett uppdelat sätt. Knepiga kontexter blir möjliga att förstå och utifrån en noggrann undersökning av individuella fall går det att konstruera modeller som illustrerar företeelsen ur en ny synvinkel. (Lantz, 1993, 31).

Inställningen är opartisk i den kvalitativa forskningen. Varje situation tas emot som om den vore ny för forskaren. Dennes strävan är att erhålla total förståelse av säregna förhållanden; allt för att få en så fullkomlig illustration som möjligt av läget. Utgångspunkten i den kvalitativa forskningen är att kunna ta del av varandras inre sfärer via språket. Ett villkor för att forskaren alls skall kunna tyda den information som samlas in är att använda sig av en överblick inifrån, det vill säga över bedömningar och praktiska kunskaper. Forskaren har i den kvalitativa forskningen en oskyddad ömsesidig påverkan med rapportören. Intimitet och sensitivitet kännetecknar situationen. Forskarens trägenhet är att ur rapportörens individuella panoraman och referensramar förstå och söka efter en så komplett illustration som möjligt av rapportörens läge. (Olsson & Sörensen, 2001, 62-63).

Med kvalitativa metoder avses forskningssätt som ger beskrivande fakta i form av människans egna skrivna eller yttrade ord samt tydliga handlingssätt. Det alldeles särskilda i det kvalitativa arbetssättet är skildringen eller utformningen av något. Kvalitativ metod innebär indelning av know-how om karaktäristika. En kvalitativ metod kan vara av skildrande eller explorativ natur. I kvalitativa metoder spanas det efter indelningsgrupper,

instruktioner eller prototyper som bäst framställer en företeelse eller ett system i omgivningen eller personens livsvärld. (Olsson & Sörensen, 2001, 64).

Den kvalitativa forskningen påvisar det enastående i situationer och inträffanden. Forskningen bygger på en särpräglad tydning av alster. Den kvalitativa forskningen visar på allmänna förbindelser och olikheter. Kvalitativa metoder innebär metoder som vill beskriva något. Det enastående ligger just i att man vill beskriva. Det viktiga är att söka indelningsgrupper, skildringar eller exempel som bäst framställer en företeelse eller en förbindelse i omgivningen. Huvudsyftet med hopsamlingen av information är att påträffa eller upptäcka multipla och olika objekt. Kvalitativ metod innebär rangordnad lärdom om hurudana tillvägagångssätt som kan användas för att gestalta något. Då vi vill göra ett försök i att redogöra för format, mångfald eller myckenhet i ett forskningsprojekt är en kvalitativ metod på inga villkor aktuell. (Olsson & Sörensen, 2001, 78).

I kapitlet Teori och forskning introducerar jag en del idag existerande trumpetskolor och utgår från den forskning som har gjorts tidigare, det vill säga från befintliga källor, och gör en diskursiv analys. Ordet diskursiv är en djuptänkande term, ofta synonym med "begreppslig", och används allmänt bland annat om framställningssätt och resonemang där det steg för steg går från premisser eller antaganden till slutsats. Diskursiv kan också användas om tänkande där helheter nås genom att systematiskt, steg för steg starta från deras delar. (Diskursiv, 1991, 21).

Jag intervjuar fyra klassiska trumpetlärare i Svenskfinland genom en kvalitativ, riktat öppen intervju i form av en postintervju (Lantz, 2007, 33).

"Det som undersökningen handlar om skall vara relevant i förhållande till undersökningens personernas intresse och behov. Undersökningens personerna skall ha erfarenhet av och kunskap om företeelsen för att ha haft möjlighet att bilda sig en uppfattning om den." (Eklund, 2010, 10)

Respondenter till min intervju väljer jag från Svenskfinland. Faktum är att då jag tog reda på hur många svenskspråkiga klassiska trumpetlärare det finns i Svenskfinland, visade det sig att det finns fyra stycken. Jag väljer då naturligt att intervjuar allihop. Om urvalsmetoden till mina intervjuer kan nämnas, att det närmast handlar om en totalundersökning då samtliga klassiska trumpetlärare som finns i Svenskfinland intervjuas (Eljertsson, 1996, 16).

Den riktat öppna intervjun innebär att de tillfrågade fritt, med egna ord, får formulera sina svar (Lantz, 2007, 30). Av praktiska skäl väljer jag att utföra intervjun som en postintervju. Jag sänder ut frågeformulären per e-post och respondenterna får då spara formuläret på sin egen dator, fylla i det genom att svara på frågorna och sedan sända det tillbaka till mig. Distributionsformen i min intervju ter sig på samma sätt som vid en postenkätundersökning (Eljertsson, 1996, 8). Den enda skillnaden är att jag använder kvalitativ intervju och inte kvantitativ enkät med färdiga svarsalternativ.

Frågeställningen i en riktat öppen intervju handlar om personens erfarenhet av ett fenomenets kvaliteter. Intervjuaren försöker finna sammanhangsbestämd insikt om de kvaliteter som intervjuaren har igenkänt. Sammanhanget besluts empatiskt inom de hänseenden intervjuaren finner vettiga. Intervjuns planering kännetecknas av att en fråga klarläggs med frågeområden, intervjuaren följer upp inom områdena och respondenten fördjupar sig i det som intervjuaren finner innebördsrikt. (Lantz, 1993, 21; Lantz, 2007, 33).

I en riktat öppen intervju eftersträvas en viss information från alla respondenter, vilket gör det nödvändigt med en viss struktur i intervjun. En struktur erbjuder nämligen en viss säkerhet för att alla områden och ämnen bearbetas. Strukturen har sitt ursprung i att intervjuaren på förhand utser de områden och ämnen som skall bearbetas i intervjun. I en riktat öppen intervju är såväl uttryckssättet som sekvensen fri, vilket betyder att intervjuaren på det sättet kan rätta sig efter hur intervjusituationen utvecklas, respondentens syn på världen och nya impulser som dyker upp. Genom den här intervjuformen får intervjuaren kontextuellt utpräglade uppgifter, samtidigt som enastående möjlighet ges att förstå en individs placering av en företeelse i relation till ett från insidan bestämt sammanhang. Respondenten bestämmer vilka sammanhang som är väsentliga. Med hjälp av inlevelsen bör intervjuaren även göra ett försök att närma sig respondentens sätt att tänka. (Bell, 1993, 92-93; Bell, 2000, 122; Lantz, 1993, 18; Lantz, 2007, 30; Merriam, 1994, 88).

I den riktade öppna intervjun är frågeområdena åtskilda mot bakgrund av den förförståelse eller mönster som intervjuaren har. Inom de olika frågeområdena ställs följdfrågor för att klarlägga dessa inskränkta dimensioner. Den riktade öppna intervjun förutsätter en skäligt välutvecklad modell för att det skall vara möjligt att välja förnuftiga frågeområden. När dessa är bestämda börjar det inom varje frågeområde samma problem med avgränsning. När skall frågeområdet sägas vara tillräckligt undersökt? Inte heller här finns det några

normer att följa, annat än tanken på vad den ideografiska ansatsen betyder - att förstå och öka uppfattningen genom särskiljning och klyvning och få fram en tydlig form. (Lantz, 1993, 61; Lantz, 2007, 55-56).

I kapitlet Resultat närmar jag mig intervjusvaren med ett hermeneutiskt tolkningssätt. Den förförståelse, de tankar, förnimmelser och emotioner och den know-how som jag har om nybörjarundervisning i trumpet är en tillgång och inte ett hinder för att tyda och begripa intervjusvaren. Positivisterna skulle studera forskningsobjektet bit för bit. Hermeneutikerna vill se totaliteten i forskningsproblemet. Jag kan själv, eftersom jag har erfarenhet av att vara både trumpetelev och trumpetlärare, ställa mig som subjekt i relation till forskningsobjektet och sedan pendla mellan att inta objektets och subjektets synvinkel. Jag kan således hela tiden använda min egen uppfattning som ett verktyg i analysen av intervjusvaren. (Patel & Davidson, 2003, 30-31).

Med ordet hermeneutik avsågs från början en tolkningslära av teologiska skrifter. Det har till en viss del hållit kvar sin ursprungliga betydelse, men det används idag också som en diffusare markering i jämförelse med en positivistisk vetenskapssyn. Den kanske mest betydelsefulla skillnaden mellan dessa två sedvänjor är att hermeneutiken i kontrast till positivismen står för ett inifrånperspektiv. Tolkning och uppfattning snarare än sönderdelning och upplysning är därför dominerande element i en hermeneutisk arbetsform. (Florén & Ågren, 1998, 125-126).

Tolkning måste ske ur ett helhetsperspektiv. Delen skall begripas utifrån sin plats i enheten, sammanhanget. Orden skall förstås med hänsyn till vad texten vill säga, utifrån dess innebörd. Tolkningen leder till insikt om vad texten eller dess författare har velat säga. Däremot kan tolkningen inte förklara av vilken orsak författaren skrev texten eller varför han ville säga det han sade. Uppfattningen ses ofta som ett samtal där forskaren försöker sätta sig in i och förmedla människors eller svunna epokers tankemönster och förnimmelser. (Florén & Ågren, 1998, 126).

"Förståelse faller alltid, enligt hermeneutikerna, tillbaka på att delen måste relateras till en helhet för att ge någon innebörd över huvud taget." (Starrin & Svensson, 1994, 165).

3.2 Tillförlitlighet

Reliabilitet är kopplad till i vilken grad man kan lita på de resultat man får med ett mätinstrument. Alltså om samma resultat nås vid upprepade mätningar av samma variabel i samma situation och med samma person och där inga signifikanta förändringar har hänt, är reliabiliteten hög. (Depoy & Gitlin, 1999, 247).

Sannolikheten att jag skulle få samma svar i mina riktat, öppna intervjuer med de finlandssvenska trumpetlärarna om jag lät göra dem på nytt är stor. Om man får tro Depoy & Gitlin (1999, 247) är det i så fall hög reliabilitet på mina intervjuer och på så vis också på mitt lärdomsprov.

Med validitet avses om instrumentet mäter det som är meningen att mäta. Ju närmare ett instrument kommer att representera den sanna förklaringen av begreppet, desto högre är validiteten. (Depoy & Gitlin, 1999, 251).

Jag har valt att göra en undersökning genom att sända postintervjuer till fyra finlandssvenska trumpetlärare om deras sätt att undervisa nybörjare på trumpet. I och med detta har jag gjort intervjufrågor som handlar om *Användningen av nybörjar-trumpetlitteratur* och *De första lektionerna*. Mina handledare har läst och godkänt mina intervjufrågor och således har två personer förutom jag godkänt dem. Enligt mig kan man då säga att jag verkligen mäter det som är meningen att mäta och validiteten på mina intervjufrågor och lärdomsprov är således hög.

4 Resultat

4.1 Användningen av trumpetskolor

Detta kapitel bygger på de svar som jag har fått från mina intervjuer med de finlandssvenska trumpetylärarna. En del av respondenterna har uttryckt önskan om att få vara anonyma och jag kommer således inte att avslöja vem som har sagt vad.

I mina intervjuer med de finlandssvenska trumpetylärarna framkommer det att samtliga använder sig av en trumpetskola, men också att merparten av dem använder sig av fler än en trumpetskola i sin undervisning av nybörjare på trumpet. Bland trumpetylärarna upplevs det som om det finns brister i de idag existerande trumpetskolorna och därför använder merparten av lärarna sig av fler än en skola i sin undervisning. På detta sätt kompletterar skolorna varandra. Det som inte hittas i en skola kanske finns i en annan. I intervjuerna framkommer det att följande fyra trumpetskolor är de mest populära och använda bland ett tiotal idag existerande trumpetskolor: *Trumpeten och jag 1*, *Blåsbuss 1*, *trumpet.nu 1* och *Skola för trumpet, kornett*.

Trumpeten och jag 1 används av hälften av trumpetylärarna. Den fungerar som helhet bäst. Innehållet består bland annat av uppvärmningsövningar och för eleven kända låtar eller musikstycken och detta upplevs som positivt. Nivån är lämplig direkt från början och svårighetsgraden ökar i ett jämnt och inte alltför snabbt tempo. Den här skolan ger bäst resultat. Den behöver dock kompletteras med andra trumpetskolor som har improvisationsmöjligheter och play-along material, vilket denna saknar helt. En del av trumpetylärarna upplever skolan som gammalmodig.

Blåsbuss 1 är en bra och friare bok som innehåller mycket improvisation men väldigt få uppvärmningsövningar. Den används av merparten av trumpetylärarna. Skolan upplevs som bra på grund av den medföljande CD-skivan. Denna gör det lättare för eleverna att öva hemma. Ackompanjemanget på CD-skivan upplevs som bra. En del av trumpetylärarna tycker inte om hur boken är upplagd, speciellt början av boken som upplevs som råddig. De använder därför främst slutet av boken som play-along material som en fortsättning på *Trumpeten och jag 1*.

trumpet.nu 1 är en lite modernare bok. Den här trumpetskolan har en egen hemsida på internet där det bland annat finns utförliga teorisor med fakta, övningar och tester,

trumpethistorik, skötselråd med mera. Upplägget upplevs inte vara lika bra som det i *Trumpeten och jag 1* och den innehåller inga färdiga uppvärmningsövningar. Ackompanjemangsackorden är skrivna i fel tonart och den medföljande CD-skivan upplevs som halvbra. Den här trumpetskolan avancerar i en alltför snabb takt men den innehåller en hel del trevliga låtar. Den används av en del av trumpetlärarna som en fortsättning på *Trumpeten och jag 1*.

Skola för trumpet, kornett används av hälften av trumpetlärarna. Det gäller att se vad eleven har för olika behov. En del av trumpetlärarna jobbar mycket med att få igång luften. I och med detta utförs mycket andningsövningar, munstycksövningar, långa toner och flowövningar. Antas kan, att den här trumpetskolan är till bra hjälp då material till sådana övningar söks eftersom den är mycket omfattande och innehåller någonting från alla olika speltekniska delområdena som finns på trumpet.

Övriga trumpetskolor som de finlandssvenska trumpetlärarna säger sig använda är *Trumpet Method* och *Blåsbus 1. Ture Trumpet's första* spelbok har tidigare använts av en del av trumpetlärarna men inte längre då den upplevs som omodern. Materialet för nybörjare på trumpet är i konstant förändring.

Merparten av trumpetlärarna kompletterar undervisningen med att använda sig av flera än en trumpetskola och skraddarsyr program åt eleverna. En del av trumpetlärarna använder sig av allt de kan komma över på flera olika språk såsom ryska, finska, engelska och tyska för att ha maximal bredd på undervisningen och genom att enbart välja det bästa ur varje. En del av trumpetlärarna tycker att *Trumpet Method* är den bästa skolan.

En del av trumpetlärarna tror inte på att låsa sig vid en skola utan de plockar olika låtar och övningar från flera olika skolor för att hitta det som passar för elevens behov. Spel till pianoackompanjemang tas också redan i ett tidigt skede med för att förbereda eleverna inför kommande prov. Alla elever ska också spela i någon ensemble. Eleverna utsätts också för prima vista-uppgifter med jämna mellanrum och får även prova på att spela olika musikstilar såsom klassiskt, rock, pop och jazz. Alla får även prova på att improvisera.

Alla trumpetskolor har sina starka och svaga sidor, anser hälften av trumpetlärarna. Detta kan leda till för mycket betoning på mindre väsentliga saker eller brist på grundläggande blåsteknikövningar och detta igen leder till fatala felaktigheter om läraren inte känner sitt ansvar. De största bristerna i de idag existerande trumpetskolorna är att de innehåller allt

för lite uppvärmningsövningar, övningar med långa toner samt teknikövningar mellan låtarna. De kunde också innehålla flera musikstycken skrivna enligt samma principer som vid komponeringen av etyder, det vill säga musikstycken innehållande spelteknik och musikalitet. Det kunde finnas pianoackompanjemangsnöter till flera låtar och även medföljande CD-skiva med ackompanjemang på olika nivåer så att man kunde öva en låt i olika tempon. Det skulle också vara bra om det fanns etyder som man kunde öva med pianoackompanjemang i olika tempon. Alla trumpetskolor skulle gärna få innehålla mera teori.

Bristerna i de existerande trumpetskolorna tacklas på så vis, att lärarna använder sig av kopior, lösa blad samt flera trumpetskolor parallellt. Även datorn används och då på så vis, att man på den har färdigt inspelade eller på annat sätt gjorda ackompanjemang, gehoers-, diktat- och rytm-läsningsovningar.

4.2 Utformningen av de första lektionerna

Från lärarens perspektiv sett bör de första lektionerna vara 30 eller 45 minuter långa. Både de 30 respektive de 45 minuter långa lektionerna kan lätt delas in i tre olika delar. Uppläggnngen och strukturen av lektionerna måste vara planerat så att eleverna verkligen känner att man har koll på vad man gör och att de verkligen vet vad de olika delarna i lektionen innehåller. Det upplevs också som viktigt att skapa en god stämning på lektionerna för att eleverna ska känna sig bekväma. På den allra första lektionen görs detta till exempel genom att först presentera sig själv och berätta varför det här jobbet är roligt och sedan låta nybörjaren berätta varför hon/han har valt just trumpeten eller kornetten. Allt onödigt praktiskt krångel bör undvikas, som dåligt fungerande instrument och sökande efter material under lektionstid. Eleverna bör genast informeras om att det finns klara regler för vad som förväntas av dem och det viktigaste är då egen övning och att de kommer förberedd till sina lektioner. Detta ställer också krav på läraren som alltid bör vara förberedd och inte hålla på med "tröskelpedagogik", det vill säga komma oförberedd till lektionerna och i det skede som hon/han stiger över tröskeln till undervisningsrummet bestämma vad och hur dagens undervisning kommer att se ut. Det är anpassad pedagogik som gäller för varje elev och läraren måste vara tydlig med "var vi är och vart vi ska". Läraren bör även föra en dialog med föräldrarna om hur hon/han ser på övande och deltagande i skolans policy och grundläggande handlingsprogram.

En del av trumpetlärarna anser det vara viktigt att det redan under de första lektionerna läggs vikt på det fysiska, det vill säga att eleven står rätt, håller i instrumentet rätt, andningen, fingrarna osv. Om grunderna är rätta, sparar det mycket tid i framtiden. Lektionerna måste också anpassas efter elevernas naturliga förutsättningar. För en del är trumpeteten en naturlig fortsättning av kroppen medan andra måste "hitta" trumpeteten i sig.

Från elevens perspektiv sett har hon/han troligtvis en förväntan som ligger på en högre nivå än hur det faktiskt fungerar i början av trumpetstudierna. Deras drömmar får absolut inte krossas direkt, utan de bör ges en chans att möta instrumentet på deras egen nivå. Låt eleven berätta vad hon/han förväntar sig av trumpeteten, läraren och trumpetstudierna överlag. Eleverna ska få en försiktig första inblick i vad det kommer att handla om genom att se, höra och lite känna på att härma/imitera/efterlikna. Det är lek och mycket lite allvar som gäller de första lektionerna. En del lärare betonar samspel i ett tidigt skede, vilket sporrar och stimulerar eleverna.

Merparten av trumpetlärarna använder sig inte alls av någon trumpetskola under de två till tre första lektionerna med nybörjare. Det sägs kunna vara direkt avskräckande. Men det finns också de som använder sig av en trumpetskola ifall det är praktiskt möjligt. Detta beror dock helt och hållet på eleven. En del får lättare ljud ur trumpeteten än andra och därifrån måste övningen börja. Ett sätt som används under de första trumpetlektionerna är att helt enkelt träna på att först få ljud ur enbart munstycket och därefter i trumpeteten. Eleverna kan också öva på att lära sig en lätt melodi på två till tre toner på gehör och läraren kan då övervaka att munstycket hamnar rätt på läpparna samt jobba med luften och andningen.

Det tros inte ha någon större betydelse om det under de första lektionerna används någon trumpetskola eller inte. Vägarna är många och mycket är upp till läraren. Det är viktigast att varje lektion blir en god upplevelse för eleverna. Samtliga lärare är väldigt tydliga med att de vill att eleverna ska öva hemma. De anser också att unga människor behöver tydliga konkreta mål och dessa är lättare att finna i och med att trumpetskolan kommer in i bilden. Det blir också "ordning och reda" då man använder sig av en trumpetskola, vilket det inte blir med kopierade papper.

Merparten av trumpetlärarna tror inte att det har någon betydelse för nybörjarens framtida musikutövande om det används en trumpetskola eller inte. Det är läraren som påverkar och inspirerar elevernas motivation och fortsatta musikutövande. Också föräldrarnas stöd och

elevernas vilja och uthållighet att fortsätta trots motgångar är avgörande. Det är pedagogens uppgift att skapa en positiv miljö runt instrumentet. Det är viktigt med ensemblespel, konsertframträdanden, lyssna på musik via cd-skivor samt att gå på konserter för att skapa en god musikalisk och teoretisk grund.

Det kräver mera av läraren att undervisa utan trumpetskola, främst vad gäller planering av lektionerna. Om läraren väljer att undervisa utan skola blir också detta en ”skola”. Knappast är denna ”skola” lika greppbar för eleven som en trumpetskola är, då det inte finns något klart början och slut men detta behöver nödvändigtvis inte upplevas som något negativt. Sist och slutligen är det lärarens arbete att motivera och inspirera som är avgörande för elevernas utveckling. Böcker och skolor är endast hjälpmedel. En bra pedagog klarar sig bra även utan dessa.

5 Sammanfattande diskussion

Jag har undervisat i trumpetspel vid ett flertal musikläroinrättningar i Österbotten med början i mitten av 1990-talet. Syftet med denna undersökning är att studera hur nybörjarundervisningen på trumpet ser ut idag i Svenskfinland. Syftet delas upp i två huvudfrågeställningar: *Används trumpetskolor för nybörjare?* och *Hur ser de första lektionerna ut?* Jag har koncentrerat mig på skolornas innehållsmässiga uppläggning i stora drag. I mina intervjuer ville jag huvudsakligen få reda på om trumpetskolor används och hur de fungerar i undervisningen av nybörjare samt hur de första lektionernas struktur och pedagogik ser ut.

Vilka trumpetskolor används och vem har gett ut dem? Det finns en hel del äldre trumpetskolor men också många nya ute på marknaden. Det är idag lätt att hitta och köpa dem till exempel via internet. Till en viss del används de äldre skolorna men samtliga trumpetlärare använder sig främst av de få svenskspråkiga, lite nyare skolorna som finns. Samtliga skolor som jag presenterar i mitt lärdomsprov är skrivna av trumpetister och trumpetlärare. Nedan följer en presentation av trumpetskolor som används och vem som har gett ut dem:

- Agnestig, C-B. & Cederberg, I. (1967). *Vi spelar trumpet I*. Stockholm: Carl Germans Musikförlag.
- Arban, J. B. (1970). *Skola för trumpet, kornett*. Stockholm: AB Nordiska Musikförlaget.
- Edwards, A. & Hovey, N. (1968). *Edwards-Hovey Method for Cornet or Trumpet*. Miami: Warner Bros. Publications.
- Hal, L. (2001). *Play Trumpet Today level 1. The Ultimate Self-Teaching Method*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation.
- Hering, S. (1983). *The Sigmund Hering Trumpet Course – The Beginning Trumpeter I*. New York: Carl Fischer.
- Isokivi, T. & Ihajoki, S. (2005). *Mortti Monsterin hurja trumpettikoulu*. Vanda: Uncle Bop.
- Kinyon, J. (1983). *Breeze-easy method 1*. Van Nuys: Alfred Publishing Co., Inc.
- Lindkvist, J. (1992). *Ture Trumpet´s första spelbok*. Moholm: Notposten.
- Sundberg, A-M. & Ekinge, B. (2009). *Trumpeten och jag 1*. Lidingö: Thore Ehrling AB.

- Norén, R., Johansson, KG. & Norén, A. (2004). *trumpet.nu*. Sundbyberg: Notfabriken.
- Utbult, J. (2000). *Blåsbus I*. Moholm: Notposten.
- Weber, F. & Vincent, H. (1993). *Cornet Student*. Miami: Warner Bros. Publications.
- Willgrén, J. (1957). *Trumpet- och kornettskola* (15. upplagan). Helsingfors: AB Fazers Musikhandel.
- Vizzutti, A. (1990). *Trumpet Method*. Van Nuys: Alfred Publishing Co.

Hur ser skolornas innehåll och uppläggning ut? Samtliga trumpetskolor innehåller ett förord, där författaren till skolan presenterar innehållet och det pedagogiska syftet. Därefter följer i vissa skolor en teoridel med bland annat namnen på trumpetens delar samt musikteori. I en del lite nyare skolor följer därefter de första övningarna utan noter och efter det samma övningar med noter. Så här långt in i skolorna ser de ännu ganska lika ut. Därefter kan olikheterna urskiljas. Alla trumpetskolor behandlar i princip samma saker. Det som skiljer dem åt är text och utseende.

I vilken utsträckning används trumpetskolorna och varför används de skolor som används? Alla trumpetlärarna använder sig av minst en trumpetskola i sin undervisning av nybörjare på trumpet. Under de två till tre första lektionerna använder största delen av trumpetlärarna sig inte av någon trumpetskola. Enligt författarna till åtminstone hälften av trumpetskolorna kan man med fördel använda sig av skolan redan från den första lektionen, vilket gör att eleverna helt konkret kan se att de har någonting att öva på. Andra författare menar att det är bättre att eleven allra först, helt utan bok och noter, får lära sig att få ljud ur trumpeteten och först därefter tar man till trumpetskolan. Hälften av trumpetlärarna följer detta och tycker att det viktiga är att det är lek och lite spel under de första lektionerna och att eleverna istället får se, höra och lite känna på att härma/imitera/efterlikna.

De skolor som används och är mest populära bland trumpetlärarna är *Trumpeten och jag I*, *Blåsbus I*, *trumpet.nu I* och *Skola för trumpet, kornett*. Den främsta orsaken till att dessa används är för att de är svenskspråkiga och moderna och att musikstyckena är sådana som små barn känner igen. Det är också enligt dessa skolors författare ett bra sätt att hålla intresset vid liv och att lära sig att spela tillsammans med någon då det med skolorna medföljer en CD-skiva med ackompanjemang. Den modernaste av trumpetskolorna, *trumpet.nu*, har en hemsida på internet som är kopplad till boken och författaren har på så

sätt tagit hjälp av den moderna tekniken. *Skola för trumpet, kornett* är dock inte modern utan den äldsta och första trumpetskolan som har getts ut. Den används ändå av hälften av trumpetlärarna, eftersom den innehåller allt från de lättaste och första övningarna för nybörjare till de riktigt svåra övningarna för professionella musiker.

Hur fungerar skolorna i undervisningen? Trumpetskolan *Trumpeten och jag I* är enligt hälften av trumpetlärarna den skola som fungerar bäst som helhet och som ger bäst resultat. Den erbjuder en lämplig nivå från början, svårighetsgraden ökar i ett jämnt och inte alltför snabbt tempo. Enligt författarna till skolan går den medvetet långsamt framåt för att eleven ska få möjlighet att i lugn och ro utveckla sin spelförmåga. Trumpetlärarna konstaterar också att den här skolan är speciellt bra på grund av att den innehåller en del improvisationsövningar. Enligt författarna ger det musikern en större frihet på instrumentet om improvisation behärskas.

Trumpetskolorna fungerar bra i undervisningen. De innehåller allt från uppvärmnings- till improvisationsövningar. Den stora skillnaden mellan trumpetskolorna är att vissa innehåller mera av en sorts övningar och andra igen mera av en annan sorts övningar. Detta beror helt på vad författaren eller författarna uppfattar som viktigt i trumpetundervisningen.

Finns det brister i skolorna och hur tacklar lärarna detta i undervisningen? De finlandssvenska klassiska trumpetlärarna tycker att alla trumpetskolor har sina brister. De största bristerna upplevs vara att skolorna innehåller alltför lite uppvärmningsövningar, övningar med långa toner och teknikövningar mellan låtarna. Detta tacklas genom att flera skolor används parallellt och för att de då kompletterar varandra.

Följer lärarna uppläggningsen i skolorna? Merparten av trumpetlärarna följer uppläggningsen i skolorna. Det finns också de som skraddarsyr materialet åt eleverna och tar endast det bästa ur varje skola.

Jag har använt mig av en kvalitativ metod, diskursiv analys, riktat öppna intervjuer och hermeneutik. Den kvalitativa metoden var det enda alternativet för mig, för jag ville få svar som uttrycks som ord och satser, inte i siffror. I min presentation av trumpetskolorna ville jag genom en kort beskrivning av skolornas olika delar få ett bättre begrepp om deras uppläggning och innehåll. Den diskursiva metoden var då ett ypperligt alternativ för mig. Ordet diskursiv är synonym till ordet begreppslig och innebär alltså i detta fall, att genom

att studera de olika delarna och uppläggningsen i trumpetskolorna är det möjligt att skapa sig en uppfattning eller helhetsbild av deras innehåll. I de riktat öppna intervjuerna får respondenterna fritt, med egna ord, formulera sina svar på mina frågor. Jag närmar mig intervjusvaren med ett hermeneutiskt tolkningssätt. Detta innebär helt konkret att jag ur ett helhetsperspektiv vill tolka och förstå intervjusvaren snarare än att analysera och förklara. Under mitt arbete i att tolka intervjusvaren har jag kommit på en fråga som borde ha funnits med i min intervju: *Varför använder du dig av en trumpetskola?* Jag frågar av respondenterna om de använder sig av några trumpetskolor och i så fall vilka, hur de upplever dem och hur skolorna fungerar i undervisningen. Jag glömde helt enkelt bort att fråga varför lärarna använder sig av skolor i sin undervisning. Jag tror dock inte att min undersökning skulle ha lett till ett annat resultat fast den frågan skulle ha funnits med i intervjun. Det som den frågan skulle ha gett mig svar på vore att jag skulle ha fått veta om det finns någon annan orsak till att trumpetlärare använder sig av trumpetskolor än den att det helt enkelt är lättare för läraren, som då inte behöver söka reda på och kopiera material till varenda enskild lektion. Jag har också i mitt arbete att tolka intervjusvaren kommit fram till att jag borde ha begärt att respondenterna skulle ha fått skriva lite längre, gärna personliga svar. Då skulle det ha varit möjligt att grunda tolkningen ännu mera på respondenternas egna tankar.

Jag kan konstatera att mitt lärdomsprov har hög reliabilitet och det samma gäller även validiteten. Reliabiliteten på mina intervjufrågor och lärdomsprovet i sin helhet är hög på grund av att jag kan lita på de resultat jag får med mitt mätinstrument intervjuerna. Skulle jag utföra samma intervju igen med samma respondenter, tror jag nämligen att jag skulle få samma svar igen. Validiteten på mitt lärdomsprov är hög på grund av att jag anser att jag med mina intervjufrågor mäter det som är meningen att mäta.

Hur ser de första lektionerna ut ur lärarens men också elevens synvinkel sett? Vad är, enligt lärarna, viktigt i fråga om lektionernas struktur, pedagogik och längd? De första lektionerna är 30 eller 45 minuter långa. Uppläggningsen och strukturen av lektionerna måste vara planerat så att eleverna verkligen känner att man har koll på vad man gör. Viktigt är att skapa en god stämning på lektionen. Praktiskt krångel bör undvikas såsom dåligt fungerande instrument och sökande efter material under lektionstid. Eleven bör få en tydlig bild på "var vi är och vart vi ska". Trumpeteleverna har ofta en förväntan som ligger på en högre nivå än hur det faktiskt fungerar i början då trumpetstudierna inleds. Deras drömmar får inte krossas direkt utan eleverna måste ges en chans att möta instrumentet på

deras egen nivå. Eleven bör få tillfälle att berätta vad hon/han förväntar sig av trumpeten, läraren och trumpetstudierna.

Används trumpetskolor i undervisningen och hur märks det i sådana fall? Om skolor inte används i undervisningen, hur märks detta? Trumpetskolor används i undervisningen, dock inte under de två till tre första lektionerna. Det märks inte om någon trumpetskola används eller inte under de första lektionerna på grund av att det under dessa lektioner nästan enbart går ut på att eleven lär sig få något som helst ljud ur trumpeten. Detta är lättare för vissa men svårare för andra.

Utöver de trumpetskolor som de finlandssvenska trumpetlärarna i mina intervjuer säger sig använda samt de övriga skolorna som jag presenterar i mitt lärdomsprov, har jag kommit fram till att det idag praktiskt taget finns en hel uppsjö av trumpetskolor att välja bland runt om i världen. Tack vare datorn och internet är det idag möjligt att på ett mycket enkelt sätt få tag på just den trumpetskola som behövs. Jag tror att den främsta orsaken till att de finlandssvenska trumpetlärarna använder sig av just de trumpetskolor som de gör är att de är svenskspråkiga, att de går långsamt framåt och att de innehåller både improvisations- och play-along material.

En del trumpetskolor, som jag kände till sedan tidigare, har blivit föråldrade och har till en viss del ersatts med nya, moderna trumpetskolor. Ett exempel på detta är *Ture Trumpet's första spelbok*. Ännu på 1990-talet, då jag redan undervisade en hel del, var den för mig det enda alternativet på trumpetskola för nybörjare. Idag är det *trumpet.nu 1*, *Trumpeten och jag 1*, och *Blåsbus 1* som verkar vara de mest populära skolorna för nybörjare på trumpet. I och med mitt lärdomsprov har jag nu själv köpt in dessa men även många andra trumpetskolor och bekantat mig med dem. Jag märker tydligt då jag jämför med *Ture Trumpet's första spelbok*, som jag har använt, att det skett en hel del utveckling. Rent utseendemässigt är layouten och notfonten av det mera modernare och tilltalande slaget i dessa ”nya” trumpetskolor. Också melodierna tycker jag att till en viss mån har förnyats och de äldsta, som nutidens barn inte nödvändigtvis längre känner till, har helt fallit bort. Exempel på detta är melodierna Bro brobreja, Nissarna och dvärgarna och John Blund. Den första och äldsta trumpetskolan, *Skola för trumpet, kornett* eller som den ofta kallas för Trumpetisternas bibel, Arbans trumpetskola eller bara Arban verkar också fortfarande användas. Dock inte under de första trumpetlektionerna utan först i ett lite senare skede i trumpetstudierna som komplettering till trumpetskolorna för nybörjare. Den här skolan

används också av längre hunna elever, yrkesstuderande och till och med av professionella trumpetister. Det kan med andra ord sägas, att den innehåller material för allt från nybörjare till proffs.

Det framkommer ganska tydligt att de finlandssvenska klassiska trumpetlärarna inte tycker att det finns någon trumpetskola som helt och hållet kan kallas komplett. Alla har de sina starka och svaga sidor. Men vad är det då som fattas för att de ska vara kompletta? De innehåller alltför lite uppvärmningsövningar, play along-skivor och speltekniska övningar. Jag minns på 1990-talet då jag undervisade en hel del, att jag ofta gjorde mina egna speltekniska övningar som jag sedan skrev ner till noter och använde med mina elever. Detta helt enkelt för att jag inte tyckte att det fanns tillräckligt med eller rätt sorts övningar.

Trumpetlärarna har svarat att de inte använder sig av någon trumpetskola under de första lektionerna. Så var det även för mig då jag inledde mina trumpetstudier. Under den första lektionen övade vi helt enkelt bara på att få något som helst ljud ur trumpeteten. På den andra lektionen fick jag en av mina första trumpetskolor i handen, nämligen *Cornet student. Student Instrumental Course. A method for individual instruction*. Läraren var också mycket tydlig med att påpeka att jag måste öva hemma. Lektionernas längd kan enligt min mening vara 30 minuter om eleven är ett litet barn som kanske inte orkar koncentrera sig längre än så. Äldre elever kan gott och väl ha 45 minuter långa lektioner för att hinna ordentligt med allting och för att det inte ska upplevas stressigt.

I och med mitt lärdomsprov har jag fått en helt annan bild av och bättre grepp om hur undervisningen av nybörjare på trumpet kan se ut samt vilka trumpetskolor som det idag lönar sig att använda. Med både nya idéer och kunskaper samt med många nya trumpetskolor i ryggsäcken, ser jag nu ännu mera än tidigare fram emot att få undervisa i trumpet och nu speciellt nybörjare.

Referenser

Intervjuer

Albinus Borg, 20.1.2011

Peter Roos, 1.2.2011

Tobias Udd, 1.2.2011

Åke Hillar, 2.2.2011

Böcker

Bell, J. (1993). *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Bell, J. (2000). *Introduktion till forskningsmetodik*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Diskursiv (1991). I *Nationalencyklopedin*. Bd 5. Höganäs: Bra Böcker.

Depoy, E. & Gitlin, L. (1999). *Forskning - en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Eklund, G. (2010). *Forskningsansatser*. <http://www.vasa.abo.fi/users/geklund/WWW-material%202010-2011/Forskningsansatser.doc> (hämtat 7.2.2011).

Eljertsson, G. (1996). *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Florén, A. & Ågren, H. (1998). *Historiska undersökningar. Grunder i historisk teori, metod och framställningssätt*. Lund: Studentlitteratur.

Lantz, A. (1993). *Intervjumetodik. Den professionellt genomförda intervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik. Den professionellt genomförda intervjun*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

- Merriam, S. B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Nyberg, R. (1999). *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar med stöd av IT och Internet*. Vasa: Edutime.
- Olsson, H. & Sörensen, S. (2001). *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Sadie, S. (1998). *The New Grove, Dictionary of Music & Musicians*. London: Macmillan.
- Starrin, B. & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Musikalier

- Agnestig, C-B. & Cederberg, I. (1967). *Vi spelar trumpet I*. Stockholm: Carl Germans Musikförlag.
- Arban, J. B. (1970). *Skola för trumpet, kornett*. Stockholm: AB Nordiska Musikförlaget.
- Edwards, A. & Hovey, N. (1968). *Edwards-Hovey Method for Cornet or Trumpet*. Miami: Warner Bros. Publications.
- Hal, L. (2001). *Play Trumpet Today level 1. The Ultimate Self-Teaching Method*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation.
- Hering, S. (1983). *The Sigmund Hering Trumpet Course – The Beginning Trumpeter I*. New York: Carl Fischer.
- Isokivi, T. & Ihajoki, S. (2005). *Mortti Monsterin hurja trumpettikoulu*. Vanda: Uncle Bop.
- Kinyon, J. (1983). *Breeze-easy method 1*. Van Nuys: Alfred Publishing Co., Inc.

Lindkvist, J. (1992). *Ture Trumpet's första spelbok*. Moholm: Notposten.

Sundberg, A-M. & Ekinge, B. (2009). *Trumpeten och jag 1*. Lidingö: Thore Ehrling AB.

Norén, R., Johansson, KG. & Norén, A. (2004). *trumpet.nu*. Sundbyberg: Notfabriken.

Utbult, J. (2000). *Blåsbuss 1*. Moholm: Notposten.

Weber, F. & Vincent, H. (1993). *Cornet Student*. Miami: Warner Bros. Publications.

Willgrén, J. (1957). *Trumpet- och kornettskola* (15. upplagan). Helsingfors: AB Fazers Musikhandel.

Vizzutti, A. (1990). *Trumpet Method*. Van Nuys: Alfred Publishing Co.

Bilaga

Olika sätt att undervisa trumpetlever på nybörjarnivå

Datum:

Namn:

Ålder:

Hemkommun:

Utbildning och arbete

1. Vad har du för utbildning i musik?
2. Var arbetar du som trumpetlärare just nu?
3. Hur länge har du arbetat på den här arbetsplatsen?

Användning av nybörjartrumpetlitteratur

4. Använder du dig av en eller flera trumpetskola/-skolor för nybörjare i din undervisning? Vilken skola/vilka skolor använder du dig av? Hur upplever du skolan/skolorna? Hur fungerar skolan/skolorna i undervisningen? Berätta närmare!
5. Om du använder dig av en eller flera trumpetskola/-skolor, varför har du valt att använda just den/de här? Motivera! Om du inte använder dig av någon trumpetskola för nybörjare, fortsätt till nästa fråga.
6. Varför använder du inte någon trumpetskola för nybörjare? Motivera! Om du använder dig av en eller flera trumpetskola/-skolor, fortsätt till nästa fråga.
7. Anser du att det finns brister i de existerande trumpetskolorna för nybörjare? I så fall, vilka brister? Berätta närmare!
8. Om du anser att det finns brister i de existerande trumpetskolorna för nybörjare, hur tacklar du detta i din undervisning? Förklara närmare! Om du inte anser att det finns brister i trumpetskolorna, fortsätt till nästa fråga.

De första lektionerna

9. Hur ser de första lektionerna ut ur lärarens perspektiv? Hur ser de första lektionerna ut ur elevens perspektiv? Vad är viktigt i fråga om lektionernas struktur, pedagogik och längd?

10. Om du använder dig av någon trumpetskola för nybörjare under de första lektionerna, följer du i så fall bokens/böckernas upplägg helt och hållet? Om du inte följer bokens/-böckernas upplägg, hur lägger du då upp undervisningen? Motivera! Om du inte använder någon trumpetskola, fortsätt till följande fråga.
11. Varför använder du dig inte av någon trumpetskola för nybörjare under de första lektionerna? Förklara närmare! Om du använder dig av någon trumpetskola, fortsätt till följande fråga.
12. Tror du att det har någon betydelse för nybörjartrumpeteleven och hans/hennes motivation att öva på fritiden, om läraren använder sig av (och följer) en trumpetskola eller inte? Motivera!
13. I ett litet längre perspektiv: tror du att det har någon betydelse för nybörjartrumpetelevens eventuella framtida musikutövande, om läraren använder sig av någon trumpetskola för nybörjare eller inte? Motivera!

Tack för att du tog dig tid att besvara frågeformuläret!